

Evangelicals keren zich tot Katholieke "Spiritualiteit"

Bron: <http://wayoflife.org/fbns/manyevangelicals.htm>. Sterk uitgebreide update 18-9-2012

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)
Vertaling, plaatjes, voetnoten en links door M.V.

Labyrint-meditatie

Overall zien we evangelicals die zich richten tot rooms-katholieke stijlen van contemplatieve spiritualiteit (die in vele gevallen ontleend zijn aan heidense bronnen), zoals ritualistische, repetitieve gebeden, chanten, meditatie, gedachtenloos centreren gebed, het gebruik van gebedskraalsnoeren¹ [zoals rozenkrans, levensparels], de staties van het kruis, lectio divina², labyrinten³, en de "daily office"⁴.

De cover story van de februari 2008 uitgave van *Christianity Today* was "De Toekomst ligt in het Verleden", en beschrijft de "verloren geheimen van de oude kerk" die opnieuw ontdekt worden door evangelicals. Met de oude kerk in kwestie wordt de rooms-katholieke kerk bedoeld, te beginnen met de zogenaamde "kerkvaders" uit vroege eeuwen.

Het artikel merkt op dat veel jonge evangelicals een afkeer hebben van zowel het "traditionele Christendom" als de zoekervriendelijke kerken. Het traditioneel Christendom wordt

beschreven als te zeer gefocust op "being right", teveel bezig met "bijbelstudies" en "apologetische materialen". In plaats daarvan zijn jonge evangelicals op zoek naar "een vernieuwde ontmoeting met God" die verder gaat dan "leerstellige definities". Dit is natuurlijk een perfecte definitie van mysticisme. Het verwijst naar het ervaren van God buiten de perken van de Schrift.

Christianity Today beveelt aan dat evangelicals zouden "stoppen met debatteren" en gewoon het "Christendom belichamen". Voor dit doeleinde zouden zij moeten "symbolen en sacramenten omarmen" en dialogeren met "katholicisme en [oosterse] orthodoxie"; zij zouden moeten "kaarsen en wierook aansteken" en de "lectio divina" bidden, en de katholieke "ascetische disciplines" van "praktiserende monniken en nonnen" aanleren.

Christianity Today zegt dat deze "zoektocht naar historische wortels" zal leiden "tot een verdiepte oecumenische conversatie, en een erkenning door evangelicals dat de rooms-katholieken en oosters-orthodoxen medechristenen zijn die ons veel te leren hebben".

Dit is een onverbloemde invitatie voor het katholieke mysticisme, en dit zal niet naar het licht leiden maar naar dezelfde duisternis die Rome gekarakteriseerd heeft doorheen haar geschiedenis, en het zal verder dan Rome leiden, namelijk het paganisme vanwaar Rome oorspronkelijk haar "contemplatieve praktijken" ontleend heeft.

De januari-uitgave van *Christianity Today* 2001 bevatte een lange beschrijving, door Mennoniet-pastor Arthur Boers, van zijn bezoek aan vier oecumenisch religieuze gemeenschappen - Taizé⁵, Lindisfarne, Iona, en Northumbria - en ZIJN TOENEMENDE LIEFDE VOOR LITURGISCHE PRAKTIJKEN. Boers getuigt: "ongeveer twee decennia geleden, kocht ik in een opwelling een onafgewerkt boek van een beroemd katholiek priester. Als overtuigd evangelisch anabaptist stond ik

¹ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Rozenkrans.pdf>

² Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/lectioDivina.pdf>

³ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/labyrint.pdf>

⁴ NL: dagelijkse officie, Lat. *cursum diurnum*.

⁵ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Taize.pdf>

daar sceptisch tegenover. Maar ik was ook nieuwsgierig. Het lezen van dit boek draaide uit op een startpunt in mijn ontdekking van een voller gebedsleven doorheen de “dagelijkse officie”.

DE TAIZÉ BENADERING

De mystieke beweging is sterk beïnvloed door Taizé (uitgesproken: tèzee). Dit is een religieuze gemeenschap in zuidoost Frankrijk die gesticht werd tijdens WOII door Roger Schutz, een Zwitserse protestantse pastor die doorging onder de naam “broeder Roger” en die de gemeenschap leidde tot aan zijn dood in 2005. Het doel van Taizé is te werken aan wereldvrede en oecumenische eenheid.

De Taizé monastieke orde omvat zo’n 100 zogenaamde “celibataire broeders” uit verschillende landen en denominaties, zoals rooms-katholieken, lutheranen, anglicanen en gereformeerden.

Alhoewel de Taizé-gemeenschap erg klein is, heeft de Taizé-filosofie over de hele wereld kerkgemeenschappen beïnvloed. Tienduizenden congregaties in de VS en elders houden Taizé-gebedsdiensten en zingen Taizé-songs.

Taizé is een belangrijke kracht in het niet-leerstellige oecumenisme. Per week maken duizenden mensen pelgrimstochten naar Taizé. Hieronder zijn christenen, joden, boeddhisten en onafhankelijken. De rooms-katholieke connectie is erg sterk. Schutz participeerde in het Tweede Vaticaans Concilie, en paus Johannes Paulus II bezocht Taizé in oktober 1986. In 2006, op de begrafenis van Johannes Paulus II, werd Schutz de communie uitgereikt door de handen van Joseph Ratzinger die enkele dagen later paus Benedictus XVI werd. Sinds de dood van Schutz wordt Taizé geleid door een rooms-katholieke priester, genaamd Alois Loeser.

De Taizé-diensten zijn niet-dogmatisch en niet-gezaghebbend. Er is geen prediking. “Ze dicteert niet wat mensen moeten geloven. Er zijn geen geloofsbelijdenissen vereist. Er worden geen preken gegeven. Men moet daar geen emotionele, evangelische-stijl getuigenissen verwachten. Er is geen clerus nodig”. Schutz beschreef de filosofie van Taizé als: “Samen zoeken, geen geestelijke meesters willen worden die opdringen; God dringt nooit op. Wij willen liefhebben en luisteren, wij willen eenvoud” (“Taize”, *Religion and Ethics Newsweekly*, 20 sept. 2002).

Taizé’s niet-leerstellige oecumenische christendom wordt aangevuurd door mysticisme. Er wordt een schaduwachtige middeleeuwse atmosfeer⁶ gecreëerd door gebruik te maken van o.a. kaarsen, kruisen, iconen en wierook (*Vancouver Sun*, 14 april 2000). Het doel is de “aanbidder” in een meditatieve toestand te brengen “naar een plaats verder dan woorden, een plaats van enkel zijn”. Er zit veel repetitie in de “eenregelige Taizé-harmonieën die elk 15 keer herhaald worden”.

Schutz leerde dat waarheid gevonden wordt door mysticisme. In 1995 vertelde hij een groep van 100.000 jonge mensen in Parijs:

“We have come here to search, or to go on searching through silence and prayer, to get in touch with our inner life” (Brother Roger, 90, Dies,” *New York Times*, Aug. 18, 2005).

Taizé is sterk verwickeld in dezelfde items van sociale rechtvaardigheid die vandaag bij de jeugd in de seculiere maatschappij populair zijn (bv. milieubeweging, AIDS).

De Taizé-filosofie verspreid zich snel doorheen het evangelicalisme.

RICHARD FOSTER

Meer dan enig andere persoon heeft Richard Foster⁷ het Rooms-katholieke en heidens mysticisme verspreid doorheen protestantse en baptisten kerken

Foster’s boek *Celebration of Discipline*, waarvan meer dan 2,5 miljoen stuks verkocht werd is door *Christianity Today* geselecteerd als een van de topboeken van de 20ste eeuw.

⁶ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Taize.pdf>

⁷ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/cartoons6.htm#foster> en <http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/exposes/foster/foster.htm> en <http://www.toetsalles.nl/bio.foster.htm>

Hij groeide op als quaker, werd opgeleid aan het George Fox College, was pastor in quakerkerken, en doceerde theologie aan de Friends University in Wichita, Kansas, en aan het George Fox College.

De quakerconnectie is belangrijk omdat een van hun doctrines de directe openbaring is van een “innerlijk licht”. Dit werd op verschillende manieren omschreven. Het quakerisme is erg individualistisch en bezit geen geloofsbelijdenis maar het verwijst naar een goddelijke aanwezigheid als gids voor elke mens. Er is een benadrukking van stil zijn, stilte en passiviteit om zo leiding te krijgen van het innerlijke licht.

De stichter van de quakers, George Fox, beweerde de doctrine van het innerlijke licht gekregen te hebben zonder hulp van de Schrift (*The Journal of George Fox*, revised by John Nickalls, 1952, pp. 33-35).

Dit is een onbijbels en gevaarlijk idee dat de deur opent voor elke soort van ketterij. De Schrift is alles wat de mens nodig heeft voor leiding en opbouw (2 Timotheüs 3:16-17).

Het is gemakkelijk te zien hoe de quakerfilosofie de weg plaveide voor Foster om het katholieke mysticisme te accepteren. Dit gebeurde door de benadrukking van een “innerlijk licht” en de tendens dingen niet te beoordelen door de Schrift op een exacte manier.

Andere quakers zijn hetzelfde pad opgegaan, en sommigen, zoals Mary Conrow Coelho, hebben dit pad gevolgd tot de new age. Conrow gelooft in evolutie, de eenheid van het universum en de eenheid van de mens met God, en zij voert haar new age mysticisme terug tot in de derde generatie quakerwortels en hun leer van het innerlijke licht:

“The adults in our Quaker community spoke often of the Inner Light, the seed of God, the indwelling Christ. [Thomas Kelly] said, ‘It is a Light within, a dynamic center, a creative Life that presses to birth within us’” (“Of Leadings and the Inner Light: Quakerism and the New Cosmology,” <http://www.thegreatstory.org/QuakerMetarelig.html>).

(Richard Foster citeert graag en frequent Thomas Kelly in zijn boeken, en de *Renovaré Spiritual Formation Bible* citeert Kelly als dat hij zegt: “Diep in ons is er een verbazingwekkend innerlijk heiligdom van de ziel, een heilige plaats, een Goddelijk Centrum”).

Foster verdedigt het Rooms-katholiek mysticisme zonder schroom en bouwt zijn contemplatieve praktijken ondubbelzinnig op dit ketterse fundament.

Hij beveelt aan: Ignatius van Loyola, Franciscus van Assisi, Benedictus van Nursia, Theresa van Avila, Catharina van Genua, Juliana van Norwich, Broeder Lawrence, Dominicus, Catharina van Siena, Johannes van het Kruis, de anonieme auteur van *The Cloud of Unknowing*, Madame Guyon, Thomas à Kempis, Catherine Doherty, Meister Eckhart, Thomas van Aquino, Hildegard van Bingen, Francis de Sales, Alfonsus van Liguori, Bernard van Clairvaux, John Henry Newman, Pierre Teilhard de Chardin, G.K. Chesterton, André Louf, Henri Nouwen, Dorothy Day, Karl Rahner, John Main, Mother Teresa, Thomas Merton, Brennan Manning, John Michael Talbot, en vele anderen.

Foster’s aanbeveling van deze katholieke mystici is niet halfslachtig. In de inleiding van de 1998 editie van *Celebration of Discipline*, zegt hij dat ze hem spirituele diepgang en substantie leerden (pp. xiii, xiv), en hij noemt hen “Devotional Masters of the Christian faith”. Van de *Geestelijke oefeningen* van Ignatius van Loyola zegt Foster: “... het is een gebedsschool voor ons allen” (*Prayer: Finding the Heart’s True Home*, p. 59).

Er is geen waarschuwing voor het feit dat deze mystici vertrouwden op een werken-evangelie, dat zij Maria aanbaden, Christus aanbaden als een stukje brood, geloofden in een vagevuur, de paus vereerden als het hoofd van alle kerken, en dat zij tal van andere ketterijen onderhielden.

Foster promoot centreren gebed, visualisatie, geleide verbeelding, mantra’s, stilte, labryntlopen, Carl Jung’s interpretatie van dromen, het channelen van het licht van Christus, genezen van herinneringen, directe ervaringsgerichte gemeenschap met God, zelfs uit-het-lichaam ervaringen.

In 1988 stichtte Foster RENOVARÉ, dat een radicale oecumenische instelling heeft. Haar objectief is “te werken voor de vernieuwing van de Kerk van Jezus Christus *in al haar veelzijdige expres-*

sies”. Hun slogan is “Christelijk in engagement, internationaal in omvang, *oecumenisch in de breedte*”. Hun bedieningsteam vertegenwoordigt mannen en vrouwen “from Mennonite to Methodist, Roman Catholic to Church of God in Christ, Assembly of God to American Baptist”.

Foster beschrijft de “breedte” van zijn oecumenische visie als volgt:

“God is gathering his people once again, creating of them an all-inclusive community of loving persons with Jesus Christ as the community’s prime sustainer and most glorious inhabitant. This community is breaking forth in multiplied ways and varied forms. ... I SEE A CATHOLIC MONK FROM THE HILLS OF KENTUCKY STANDING ALONGSIDE A BAPTIST EVANGELIST FROM THE STREETS OF LOS ANGELES and together offering up a sacrifice of praise. I see a people” (*Streams of Living Water*, 2001, p. 274).

Op de oktober 1991 Renovaré meeting in Pasadena, Californië, preees Foster paus Johannes-Paulus II en riep op tot eenheid in het lichaam van Christus (*CIB Bulletin*, december 1991).

Richard Foster gelooft dat hij een ware geestelijke herleving promoot binnen het Christendom, maar hij is de blinde die de blinden leidt. Zijn mysticisme heeft hem in contact gebracht met demonen die zich voordoen als engelen van het licht en dienaars van de gerechtigheid (2 Korinthiërs 11:14-15). Zijn geschriften zijn een buitengewoon gevaarlijke mix van waarheid en dwaling. Kerkleiders en leraars moeten hun mensen waarschuwen van hem weg te blijven, want een beetje zuurdeeg doet het hele deeg rijzen (Galaten 5:9).

EEN BESCHRIJVING VAN EEN VAN DE CONTEMPLATIEVE PRAKTIJKEN

Om te illustreren hoe onschriftuurlijk gevaarlijk de contemplatieve praktijken zijn, zullen we kijken naar de populairste: centreren gebed.

Centreren gebed wordt ook “centering down” genoemd. Het gaat om het stilleggen van de geest en deze ledigen van bewuste gedachten over God, met de bedoeling binnen te gaan in een niet-verbale ervarende gemeenschap met God in het centrum van iemands wezen en daarbij een directe openbaring van God ontvangend.

Thomas Merton⁸, een van de moderne vaders van centreren gebed, beweert: “de simpelste manier om in contact te komen met de levende God is te gaan in uw centrum en vandaar in God te komen” (*Finding Grace at the Center*, p. 28).

Hier ziet u hoe hij het beschrijft:

“Then we move in faith to God, Father, Son, and Holy Spirit, dwelling in creative love in the depths of our being. This is the whole essence of the prayer. ... All the rest of the method is simply a means to enable us to abide quietly in this center, and to allow our whole being to share in this refreshing contact with its Source” (*Finding Grace at the Center*, 2002, p. 32).

“... savor the silence, the Presence...” (p. 35).

“As soon as we move in love to God present in our depths, we are there ... we simply want to remain there and be what we are” (p. 39).

“We might think of it as if the Lord Himself, present in our depths, were quietly repeating His own name, evoking His presence and very gently summoning us to an attentive response. We are quite passive. We let it happen” (p. 39).

“... to enter into our Christ-being in the depths” (p. 42).

“... we want immediate contact with God Himself, and not some thought, image, or vision of him...” (p. 42).

⁸ Merton, Thomas (Prades, Frankrijk, 31 jan. 1915 – Bangkok 10 dec. 1968), Amerikaans schrijver, studeerde in Cambridge en aan Columbia University, New York. Onder invloed van o.a. Jacques Maritain ging hij tot het rooms-katholicisme over; hij werd priester gewijd en was sedert 1941 monnik in het trappistenklooster van Our Lady of Gethsemani in Kentucky. Hij schreef de autobiografie *The seven storey mountain* (1948; Ned. vert.: *De louteringsberg*, 1949), voorts over het contemplatieve leven, vrede, begrip tussen de rassen en over literatuur. (Encarta 2002).

“... open yourself interiorly to the mystery of God’s enveloping presence” (p. 48).

“... interior silence is the proximate goal of this prayer” (p. 52).

“... our theme is the center, that is, the place of meeting of the human spirit and the divine Spirit” (p. 80).

De praktijk wordt genoemd: “deze eenheid, deze van aangezicht tot aangezicht ontmoeting” (p.15), “passieve meditatie” (p. 20), “een vierde staat van bewustzijn” (p. 34), “het smaken van de stilte” (p. 35), “dit niets” (p. 49), “de diepe wateren van stilte” (p. 52), “diepe kalmte” (p. 54).

De praktijk van centreren gebed vereist het binnengaan in een niet-denkende modus. [Basil Pennington](#) zei: “In een meditatie zoals centreren gebed, laat u de rationele geest en emoties achter; open uzelf om te rusten in het Goddelijke. [St. Thomas van Aquino](#) zei: ‘Waar de geest ophoudt, gaat het hart daarna’” (interview met Mary Nurrie Stearns gepubliceerd op de Personal Transformation website, <http://www.personaltransformation.com/Pennington.html>).

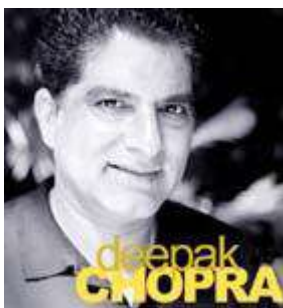
In *The Signature of Jesus*, zegt [Brennan Manning](#) dat centreren gebed drie stappen vereist.

1. De eerste stap is het stilleggen en te “stoppen met denken over God” (p. 212).

2. De tweede stap is een “heilig woord” te kiezen en “zonder uw lippen te bewegen, het woord inwendig te herhalen, traag, en dikwijls” (p. 218). Dat woord kan zijn “liefde” of “God” of iets anders. Dit moet gedaan worden totdat de geest verblijft op dat ene woord zonder afleiding en door deze oefening wordt gedragen in een niet-denkende gemeenschap met God, in het centrum van iemands wezen. Ray Yungen legt uit:

“When a word or phrase is repeated over and over, after just a few repetitions, those words lose their meaning and become just sounds. ... After three or four times, the word can begin to lose its meaning, and if this repeating of words were continued, normal thought processes could be blocked, making it possible to enter an altered state of consciousness because of hypnotic effect that begins to take place. It really makes no difference whether the words are ‘You are my God’ or ‘I am calm,’ the results are the same” (*A Time of Departing*, p. 150; NL: “Een tijd van Heengaan”: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/heengaan.pdf>).

De mantra, of repetitie van een woord, produceert een geesteloze hypnotische staat. De eigenlijke betekenis van het woord gaat snel in de geest verloren, en dat is de bedoeling. De mantra stelt de beoefenaar in staat om het denken opzij te zetten om een veranderde staat van bewustzijn te bereiken, genaamd “de stille plaats”, waarin men zagezegd God direct ervaart.

Beoefenaars van oosterse religies erkennen de kracht van de mantra bij het bereiken van deze toestand. Deepak Chopra, bijvoorbeeld, zegt:

“A mantra ... has little or no meaning to distract us. Therefore it is an easier vehicle for going inward than prayer or verbal contemplation” (*How to Know God*, p. 94).

Het is verwonderlijk dat Chopra, een New Age hindoe die gelooft in de goddelijkheid van de mens, het oude katholieke contemplatieve handboek *The Cloud of Unknowing* aanbeveelt! Hij beschouwt de technieken van centreren gebed hetzelfde als die van hindoe-yoga.

“There is no doubt that people resist the whole notion of God being an inner phenomenon. ... Yet its importance is stated eloquently in the medieval document known as ‘The Cloud of Unknowing,’ written anonymously in the fourteenth century. ... The writer informs us that ANY THOUGHT IN THE MIND SEPARATES US FROM GOD, because thought sheds light on its object. ... Even though the cloud of unknowing baffles us, it is actually closer to God than even a thought about God and his marvelous creation. We are advised to go into a ‘cloud of forgetting’ about anything other than the silence of the inner world. For centuries this document has seemed utterly mystical, but it makes perfect sense once we realize that THE RESTFUL AWARENESS RESPONSE, WHICH CONTAINS NO THOUGHTS, is being advocated. ...

“We aren’t talking about the silence of an empty mind ... But the thought takes place against a background and nought. Our writer equates it with KNOWING SOMETHING THAT DOESN’T HAVE TO BE STUDIED. The mind is full of a kind of knowing that could speak to us about anything, yet it has no words; therefore we seek this knowingness in the background” (Chopra, *How to Know God*, 2000, pp. 94, 95, 98).

In ditzelfde boek zegt Chopra: “Ik geloof dat God moet gekend worden door in de spiegel te kijken” (p. 9). Chopra beschrijft dus meditatieve methodes waarbij de persoon zagezegd in contact kan komen met zijn “hogere zelf” of goddelijkheid, maar hij gebruikt katholiek mysticisme om daar te komen! En hetzelfde boek *The Cloud of Unknowing*, is een van de meest populaire handboeken onder contemplatieve evangelicals. Chopra zegt dat mantra-geïnduceerde, geest-ledigende technieken van centerend gebed, resulteren in een niet-verbale openbaring.

Dit houdt een luide waarschuwing in voor hen die oren hebben om te horen.

Richard Foster zegt dat repetitieve gebeden zoals “ademend gebed” (“breath prayers”) “DE GEEST BINDEN” (*Prayer: Finding the Heart’s True Home*, p.124).

Tricia Rhodes suggereert in haar boek *The Soul at Rest*, dat een stap voor stap handleiding is voor contemplatief gebed:

“Make every effort to stop the flow of talking going on within you--to slow it down until it comes to a halt” (*The Soul at Rest*, 1996, p. 28).

3. De derde stap is dat de persoon terugkeert naar het heilige woord wanneer afleidingen komen. Manning suggereert het eindigen van de sessie met het machinaal citeren van het “Onze Vader”. Hij beveelt twee 20 minuten durende centerende sessies per dag aan.

Het resultaat van centerend gebed wordt verondersteld mystieke kennis te zijn, verkregen door omgang met God in iemands wezen.

“For in this darkness we experience an intuitive understanding of everything material and spiritual without giving special attention to anything in particular” (*The Cloud of Unknowing*, chapter 68).

“To know God in this way is to perceive a new dimension to all reality” (*Finding Grace at the Center*, p. 60).

“... we learn that our willingness to listen in silence opens up a quiet space in which we can hear His voice, a voice that longs to speak and offer us guidance for our next step” (Ruth Barton, “Beyond Words,” *Discipleship Journal*, Sept-Oct. 1999).

DE VERSPREIDING VAN CONTEMPLATIEF GEBED

Contemplatief gebed raast doorheen het evangelicalisme. Hierna enkele voorbeelden van hoe wijd en zijd het wordt gepromoot. Het is in feite moeilijk een invloedrijke evangelische leider te vinden die contemplatief gebed *niet* promoot.

Lighthouse Trails houdt een extensieve lijst bij van enkelingen, invloedrijke kerken, bijbelcollege’s en seminaries die gecapituleerd zijn voor de contemplatieve beweging. Zie LighthouseTrailsresearch.com.

Christelijke boekhandels

Christelijke en seculiere boekhandels brengen veel boeken over “de vorm van spiritualiteit van vóór de Reformatie”. Daaronder zijn *The Cloister Walk*, *Book of Hours*, *The Soul Aflame*, *Evensong*, *A Book of Daily Prayer*, *The Divine Hours*, en *The Prayer Book of the Medieval Era*. Er zijn boeken bij van een assortiment katholieke “heiligen” en mystici, met inbegrip van GREGORIUS VAN SINAI en JOHANNES VAN HET KRUIS⁹ (vroeg woestijnkloosterlingen die geloofden in redding

⁹ Johannes van het Kruis (Sp.: Juan de la Cruz), eigenlijk: Juan de Yepes (Fontiveros, prov. Ávila, 24 juni 1542 – Ubeda, prov. Jaén, 14 dec. 1591), Spaans heilige, mystiek dichter en kerkleeraar. (Encarta 2002).

door werken), THERESA VAN AVILA¹⁰ (die visioenen had van Maria), JULIANA VAN NORWICH (die zich 20 jaar van de maatschappij afzonderde in een kleine cel), IGNATIUS VAN LOYOLA¹¹ (de stichter van de Jezuïeten die aan het voorfront stond van de brutale inquisitie van de Contrareformatie), AUGUSTINUS (die beweerde dat de doop de zonden van een kind wegneemt, en dat Maria geen zonde beging), MADAME GUYON¹² (die eenheid met het wezen van God dacht te ervaren), THOMAS MERTON (een katholieke trappistenmonnik die zichzelf een boeddhist noemde en in Thailand stierf op een pelgrimage naar boeddhistische heiligdommen), BASIL PENNINGTON (die onderwees dat de mens Gods goddelijke natuur deelt), THOMAS KEATING (die het occulte kundalini¹³-yoga promoot), JOHN MICHAEL TALBOT (die tot Maria bidt en boeddhistische en hindoe-goeroes “onze broeders en zusters” noemt), en HENRI NOUWEN (die leerde dat alle mensen kunnen gered worden “of zij nu Jezus kennen of niet”). U zal er ook *The Cloud of Unknowing* vinden, dat geschreven werd door een onbekende katholieke monnik uit de 14de eeuw, die leerde dat de meditatiebeoefenaar eenheid met God kan vinden door de geest van zijn gedachten te ledigen.

General Baptists

De General Baptists (NIET de GARBC) zijn ook op de contemplatieve toer. Lighthouse Trails schrijft dat contemplatieve leraren Jennifer Kennedy Dean en Larry McKain op het spreekschema stonden van de General Baptist Mission en Ministry Summit, 28-30 juli 2008. Dean's boek *Heart's Cry: Principles of Prayer* promoot stille contemplatieve praktijken en visualisatie. Zij zegt dat dit de setting creëert “waarin God ons Zijn geheimen kan onthullen” (p. 128). McKain is de stichter en Executive Director van New Church Specialties, dat geassocieerd is met de New Church University.

Lighthouse Trails schrijft:

“The University is using books by an array of contemplative and or/ emerging authors to train these leaders. Some of these are: Leonard Sweet, Brian McLaren, Steven Covey, leadership guru John Maxwell, mystic proponent Jim Collins, contemplative/emerging proponent Rick Warren, and New Age meditation proponent Ken Blanchard” (“Is General Baptist Ministries Going Toward Contemplative”, Lighthouse Trails, 11 juli 2008).

De General Baptist Mission's website moedigt kerken aan om “vernieuwing en herfocus door New Church University training” te zoeken. Lighthouse Trails schrijft:

“[We] spoke with General Baptist Ministries director, Dr. Steven Gray, and we asked him to describe the relationship between New Church Specialties and GBM. He told us that a ‘partnership’ between the two organizations had been formed. He did state that even though the New Church University is using McLaren and Sweet's books, the General Baptist Ministries is not. But he did acknowledge that GBM is recommending books by Richard Foster and Dallas Willard. ...

“While GBM may not currently be using the recommended teachings of Leonard Sweet in their training, the General Baptist partnership with McKain and the University gives a green light to GBM churches to explore Sweet's and Blanchard's materials. It is Leonard Sweet who has stated that ‘the power of small groups is in their ability to develop the discipline to get people in-phase with the Christ consciousness and connected with one another’ (p. 147). So one can only wonder, is this Christ consciousness what some General Baptists will ultimately find? If they

¹⁰ Theresia van Ávila (Sp.: Teresa de Jesús), eigenlijk: Teresa de Cepeda y Ahumada (Ávila 28 maart 1515 – Alba de Tormes 4 okt. 1582), Spaans heilige, mystiek schrijfster, kloosterhervormster, ... Na een bewogen geestelijke ontwikkeling en vooral geïnspireerd door haar mystieke ervaringen besloot zij een hervorming van het karmelietessenleven door te voeren: een streng besloten leven van beschouwing in kleine gemeenschappen en in absolute armoede”. (Encarta 2002).

¹¹ Ignatius van Loyola was de oprichter van de ‘Sociëteit van Jezus’, beter bekend als de Jezuïeten, in 1534. Paus Paulus III erkende de orde in 1540. De nadruk die de Jezuïeten leggen op het belang van contemplatie en meditatie is de reden waarom hij wordt vereerd als de beschermheilige van de retraite. (Encarta 2002).

¹² Jeanne-Marie Bouvier de La Mothe-Guyon, courant genaamd Madame Guyon, geboren te Montargis op 13 april 1648, overleden te Blois op 9 juni 1717, was een mystieke Française. http://fr.wikipedia.org/wiki/Madame_Guyon.

¹³ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/kundalini.pdf>

turn to Sweet, the answer is yes. We pray and hope that General Baptist Ministries will reconsider their partnership with New Church Specialties and also their affinity with Richard Foster, Dallas Willard, and other contemplatives. Otherwise they may end up with a kind of thinking that brought Ken Blanchard to say: ‘Buddha points to the path and invites us to begin our journey to enlightenment. I ... invite you to begin your journey to enlightened work’ (*What Would Buddha Do at Work*) or Richard Foster to say, ‘We should all without shame enroll in the school of contemplative prayer’ (*Celebration of Discipline*, p. 13)”.

Vineyard kerken

Op 31 augustus 2003 bezocht ik de Vineyard Fellowship in Anaheim, California, voor onderzoek, en de spreker, een Vineyard pastor, predikte een boodschap over contemplatief gebed dat diep beïnvloed was door het rooms-katholicisme. De spreker beschreef contemplatief gebed als “lang staren op iets” en als “komen in de aanwezigheid van God” en “rusten in de aanwezigheid van God”, zoals achterwaarts liggen drijven “in de rivier van Gods vrede”. De spreker beschreef het ook als zitten op een sofa “in de manifeste aanwezigheid van Jezus”. Hij citeerde Johannes van het Kruis: “Het is in de stilte dat wij Hem horen”. Hij beval de geschriften aan van wijlen Thomas Merton (een katholiek priester die voorheen anglicaan was), die een boek schreef over contemplatief gebed en wiens stem invloedrijk is in de “centrerend gebed” beweging. Merton leefde de laatste 27 jaren van zijn leven in een trappistenklooster, toegewijd aan Maria (Abbey of Our Lady of Gethsemani in Kentucky) en promoveerde de integratie van heidense praktijken zoals zen-boeddhisme in het Christendom. De titels van sommige van zijn boeken zijn: “Zen and the Birds of the Appetite”, “The Way of Chuang Tzu”, en “Mystics and the Zen Masters”. Drie jaar leefde Merton helemaal als een kluizenaar. De Vineyard-spreker beschreef persoonlijke openbaringen die hij zagezegt ontvangen had van God, en beweerde dat Jezus bij één gelegenheid tot hem zei: “Laat los, mijn geliefde” en hij gehoorzaamde door enkele dagen in een klooster te verblijven. Hij gebruikte verscheidene katholieke “heiligen” als voorbeelden van het voordeel van contemplatief gebed, en er was geen enkele waarschuwing over hun vals evangelie, hun godslasterlijke gebeden tot Maria, of enige andere dwaling. In feite beval hij aan dat zijn luisteraars zouden “lezen over de levens van de heiligen”. Hij noemde Katharina van Siena¹⁴ en zei dat Christus aan haar verschenen was en een ring om haar vinger plaatste, met de betekenis van haar huwelijk met Hem, en zo geloof schenkend aan dit bedrog. Hij noemde ook “Sint-Antonius”¹⁵, een van de vaders van het diep onschriftuurlijk katholieke kloosterwezen. Antonius bracht 20 jaar in isolatie door, en daarna, volgens de Vineyard pastor, was de bediening van de “heilige” gekarakteriseerd door “tekenen en wonderen”.

Christelijke rockfestivals

Een van de seminars die geadverteerd waren voor de het jaarlijkse Cornerstone Festival¹⁶ in Bushnell, Illinois, van 30 juni tot 3 juli 2005, was “Pilgrimage: Creativity & Contemplative Prayer”, geleid door Debra Strahan. Het officiële programma zegt: “Debra zal dagelijks in de gebedstent spreken over traditionele gebedsmethodes en de rol die creativiteit en kunstexpressie spelen in het ademhalend aanbidingsleven. Zij zal spreken over lectio divina¹⁷, of het bidden van de Schriften, met een begeleidende workshop waarbij beads (gebedskralen)¹⁸ gebruikt worden als een hulpmiddel voor concentratie”.

¹⁴ Katharina van Siena (geboren op 25 maart 1347 in Siena, Italië, gestorven op 29 april 1380 in Rome) was in de Dominicaanse orde.

¹⁵ Antonius Abt, ook Antonius de Kluizenaar of Antonius de Grote (251 of 252–356), Egyptisch kluizenaar, begon op twintigjarige leeftijd zijn kluizenaarsleven in verschillende woestijnen, waar de latere overlevering hem een zware strijd met de demonen heeft doen voeren (populair thema op middeleeuwse schilderijen). Hij heeft veel leerlingen gehad, maar is steeds kluizenaar gebleven, zonder een vorm van gemeenschappelijk leven in te voeren. (Encarta 2002).

Zie ook http://nl.wikipedia.org/wiki/Antonius_van_Egypte.

¹⁶ Het Cornerstone Festival is christelijk muziekfestival van de Jesus People USA, jaarlijks gehouden rond de 4de juni in Illinois. ... Van 1984 tot 1990 werd Cornerstone gehouden in Grayslake, Illinois. In 1991 verhuisde Cornerstone naar de stad Bushnell, Illinois waar de organisatoren van het festival een groot stuk land kochten dat nu Cornerstone Farms genoemd wordt. http://en.wikipedia.org/wiki/Cornerstone_Festival.

¹⁷ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/lectioDivina.pdf>

¹⁸ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Rozenkrans.pdf>

Southern Baptist Convention

Contemplatieve praktijken zijn de Southern Baptist Convention geïnfilteerd op elk niveau.

Contemplatief mysticisme werd verspreid door zijn **SEMINARIES**. Tijdens een bezoek aan de Golden Gate Theological Seminary in februari 2000, bemerkte ik dat de meeste, verplichte werken voor de cursus “Classics of Church Devotion”, boeken waren van katholieke auteurs: *Spiritual Exercises* door Ignatius van Loyola, *The Cloud of Unknowing* door een onbekende 14de eeuwse katholieke monnik, *New Seeds of Contemplation* door Thomas Merton, *Confessions of Saint Augustine*, *The Imitation of Christ* door Thomas Kempis¹⁹, *Selected Works* van Bernardus van Clairvaux²⁰, en *The Interior Castle* door Theresa van Avila.

Contemplatief mysticisme wordt gepromoot door invloedrijke pastors. Beschouw RICK WARREN van Saddleback Church, die ongetwijfeld de invloedrijkste is van alle Southern Baptist pastors. Hij citeert regelmatig uit werken van Rooms-katholieken om meditatie, centreren gebed en andere vormen van contemplatieve spiritualiteit te promoten. In *The Purpose Driven Church* en *The Purpose Driven Life*, adviseert Warren zijn lezers om “zijn tegenwoordigheid te praktiseren” zoals Brother Lawrence (van de rooms-katholieke karmelietenorde), om “breath prayers” (ademend bidden) te gebruiken zoals de benedictijnenmonniken. Warren citeert van John Main (benedictijnenmonnik die gelooft dat Christus “niet gelimiteerd is tot Jezus van Nazareth maar onder ons verblijft in de monastieke leiders, de zieken, de logés, de armen”); Madame Guyon (een rooms-katholiek die leerde dat gebed niet uit het verstand is en dat er geen denken bij betrokken is); Johannes van het Kruis (die geloofde dat de bergen en wouden God zijn); en Gary Thomas (die centreren gebed definieert als “een contemplatieve daad waarbij u niets doet; u rust gewoon in de aanwezigheid van God”). Warren citeert ook uit Moeder Theresa²¹ en Henri Nouwen²², die contemplatieve universalisten waren die geloofden dat de mens gered kan worden los van persoonlijk geloof in Jezus Christus. Nergens waarschuwt Warren zijn lezers ervoor dat dit gevaarlijke valse leraars waren.

Warren beveelt de mystieke Richard Foster²³ aan (*The Purpose Driven Church*, pp. 126, 127) en stelt dat de contemplatieve beweging de kerk tot “volle maturiteit” zal brengen, en dat ze “een deugdelijke boodschap voor de kerk heeft”.

Richard Foster bouwt zijn contemplatieve praktijken ondubbelzinnig op het oude katholieke monasticisme. Foster beveelt aan: Ignatius van Loyola, Theresa van Avila, Franciscus van Assisi, Augustinus, Juliana van Norwich, Broeder Lawrence, Dominicus, Johannes van het Kruis, de anonieme auteur van *The Cloud of Unknowing*, Madame Guyon, Thomas à Kempis, Catherine Doherty, Meister Eckhart, Thomas van Aquino, Alfonsus van Liguori, Bernard van Clairvaux, Henri Nouwen, John Main, Thomas Merton, John Michael Talbot, en anderen. Er wordt geen waarschuwing gegeven over het feit dat deze katholieke mystici vertrouwden op een werken-evangelie, Maria vereerden, Christus aanbaden als een stukje geconsacreerd brood, geloofden in het vagevuur, en die talloze andere ketterijen aanhingen.

Beschouw **ED YOUNG, SR.**, twee keer president van SBC en pastor van een van de grootste Southern Baptist congregaties (Second Baptist in Houston). Een van zijn stafmedewerkers (sinds oktober 2010), **GARY THOMAS**, schreef een boek over contemplatief gebed met de titel *Thirsting*

¹⁹ “De Duitse monnik Thomas à Kempis wordt in het algemeen beschouwd als de auteur van *Imitatio Christi* (‘De navolging van Christus’), een van de meest invloedrijke werken in de christelijke literatuur. Het boek is een vrome verhandeling waarin de nadruk wordt gelegd op het belang van het spirituele leven”. (Encarta 2002). “Thomas a Kempis (eigenlijk Thomas van Kempen of Thomas Hemerken (‘hamertje’); Kempen, ca. 1380 - Zwolle, 1472) was een middeleeuwse Augustijner monnik, kopiist, schrijver en mysticus. Hij was lid van de spirituele beweging van de moderne devotie en een volgeling van Geert Groote en Floris Radewijnsz, de stichters van de Broeders des Gemeenen Levens”. http://nl.wikipedia.org/wiki/Thomas_a_Kempis.

²⁰ Bernard(us) van Clairvaux (Fontaines, bij Dijon, 1090 – Clairvaux 20 aug. 1153), monnik, geboren uit een adellijk Bourgondisch geslacht, trad in 1112 met een aantal gezellen in het strenge klooster te Cîteaux, de bakermat van de cisterciënzerorde, die sindsdien een hoge vlucht nam. Zelf werd hij (1115) belast met de stichting van het klooster van Clairvaux, dat op zijn beurt een middelpunt werd van vele nieuwe kloosterstichtingen. (Encarta 2002).

²¹ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Moeder-Theresa.pdf>

²² Zie <http://www.toetsalles.nl/bio.nouwen.htm>

²³ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/cartoons6.htm#foster> en <http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/exposes/foster/foster.htm> en <http://www.toetsalles.nl/bio.foster.htm>

for God: *Spiritual Refreshment for the Sacred Journey*, waarin hij Rooms-katholieke mystici promoot zoals Theresa van Avila, Johannes van het Kruis, Madame Guyon, Brother Lawrence, en Ignatius van Loyola (stichter van de Jezuïeten), en noemt hen “dierbare christelijke broeders en zusters” en “geestelijke zielsverwanten”. Ed Young beveelt Gary Thomas uitermate aan: “If Gary Thomas writes a book, you need to read it. It’s as simple as that. He has incredible insight into spiritual truths and is able to make those truths graspable for all audiences” (Garythomas.com). (Zie “Dr. Ed Young Promoting Contemplative Spirituality”, Apprising Ministries, 14-7-2011).

De **Grand Valley Baptist Association** van Grand Junction, Colorado, heeft de volgende contemplatieve boeken op zijn lijst van aanbevolen werken: *Prayerwalking* van Steven Hawthorne en Graham Kendrick, *The Celtic Way of Evangelism* van George Hunter, en *Red Moon Rising* van Peter Greig en Dave Roberts. Greig, de stichter van de 24/7 prayer movement, is een sterk promotor van Rooms-katholieke contemplatieve praktijken.

SpiritLines Newsletter, een publicatie van de Baptist State Convention van North Carolina, promoot onbeschaamd het rooms-katholieke mysticisme. Deze *Newsletter* is de stem van de BSCNC’s Office of Prayer for Evangelization & Spiritual Awakening, dat geleid wordt door Windy Edwards. Beschouw de thema’s van recente uitgaven: november 2007: christelijke meditatie; september en oktober 2007: geestelijke retraite; maart 2007: stilte. De mei 2008 uitgave beveelt *With Open Hands* van Henri Nouwen aan, en *Spiritual Direction and Meditation* door Thomas Merton, en *Call to the Center* door Basil Pennington, en *Beginning Contemplative Prayer* door Kathryn Hermes, en andere werken van Rooms-katholieke contemplatieven.

De januari 2008 uitgave van *SpiritLines* beveelt een “Five-Day Intensive Centering Prayer Retreat” aan in het St. Francis Springs Prayer Center, Stoneville, NC. De retraiteleiders zijn Joan Ricci Hurst and Paul Supina. Hurst is staflid van Contemplative Outreach, een organisatie toegewijd aan de filosofie van katholieke monnik en intergeloofsgeeroe Thomas Keating.

SpiritLines beval ook “The Gathering Pilgrimage” aan in het Living Waters Catholic Reflection Center, Maggie Valley, NC. Deze juni 2008 retraite werd geleid door Liz Ward en promoveerde een brede waaier van katholieke contemplatieve praktijken. Ward was voorheen in het bestuur van het Shalem Institute for Spiritual Formation, dat gesticht werd door een episcopale priester met de naam Tilden Edwards. Hij was diep verwickeld in de intergeloofsdialoog en was in het bijzonder aangetrokken door het boeddhisme. Hij zei zelfs dat Jezus en Boeddha goede vrienden waren (“Jesus and Buddha Good Friends”, Shalem Institute for Spiritual Formation nieuwsbrief, winter 2000).

In het boek *Spiritual Friend* (1980), zei Edwards dat de contemplatieve gebedsbeweging “DE WESTERSE BRUG NAAR VERRE-OOSTEN-SPIRITUALITEIT” is (p.18).

Dat is exact juist, en vele Southern Baptists lopen over die brug.

Bill Hybels en Willow Creek

Bill Hybels²⁴ en de Willow Creek Community Church zijn op de mystieke wagen gesprongen, en Willow Creek is niet louter één megakerk, in het westen van Chicago, maar ze is ook een netwerk van meer dan 12.000 kerken die dezelfde filosofie volgen. De herfst 2007 uitgave van *Willow* magazine bevat het artikel “Rediscovering Spiritual Formation”, door Keri Wyatt Kent. Het is een gloeiende aanbeveling van mystieke praktijken, inbegrepen monastieke gemeenschappen. Zij citeert Richard Foster en andere contemplatieve mystici. Zij zegt dat de praktijken nu mainstream zijn geworden.

Willow Creek’s Leadership Summit in augustus 2006 introduceerde Jim Collins aan de 70.000 deelnemende christelijke leiders. Hij werd een discipel van New Ager Michael Ray en volgde zijn *Creativity in Business* cursus in 1982. Deze cursus “haalt veel van zijn inspiratie uit oosterse filosofieën, mystiek en meditatietechnieken” en promoot het “tappen uit iemands innerlijke wijsheid”. De cursus beschrijft een “innerlijk persoon”, genaamd “uw wijsheidshouder of geestelijke gids”, die “bij u kan zijn in het leven”. Collins schreef het voorwoord in Michael Ray’s 2005 boek *The Hig-*

²⁴ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/kerkaanbidder.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Hybels.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/kerstmisWC.pdf>

hest Goal: The Secret that Sustains You in Every Minute, en beweert dat de mens goddelijk is, en beveelt geest-ledigende hindoe-meditatie aan. Het boek citeert hindoe-goeroes Ram Dass, Jiddu Krishnamurit, en Swami Shantananda. Het volgende is een citaat uit het boek:

“I attended a meditation-intensive day at an ashram [Hindu spiritual center] to support a friend. As I sat in meditation in what was for me an unfamiliar environment, I suddenly felt and saw a bolt of lightning shoot up from the base of my spine out the top of my head. It forced me to recognize something great within me ... this awareness of my own divinity” (Michael Ray, *The Highest Goal*, p. 28; the foreword is by Jim Collins).

Opnieuw worden we eraan herinnerd dat de evangelische-emerging-contemplatieve beweging nauwe en groeiende banden heeft met de New Age.

Chuck Swindoll

De erg invloedrijke Chuck Swindoll²⁵ loopt ook op het “centering down”-pad. In zijn boek “So, You Want to Be Like Christ? Essentials to Get You There” promoot Chuck Swindoll²⁶ contemplatieve spirituele disciplines. Hij citeert bij voorkeur Richard Foster, Henri Nouwen, en Dallas Willard²⁷. Hij noemt Foster’s werk *Celebration of Discipline* “betekenisvol” en heeft een heel hoofdstuk gewijd aan “Stilte en eenzaamheid”. Er is geen enkele waarschuwing dat Foster zijn contemplatieve praktijk bouwt op het katholiek monasticisme, met zijn vals sacramenteel evangelie, de verering van Maria en de hostie, vagevuur, extreem ascetisme, extrabijbelse openbaringen, enz.

Dave and Deborah Dombrowski van [Lighthouse Trails](#) getuigen van hun inspanningen om Swindoll te waarschuwen:

“In September 2005, we were informed that Chuck Swindoll was favorably quoting Henri Nouwen and Richard Foster on his *Insight For Living* program. We contacted *Insight for Living* and spoke with Pastor Graham Lyons. We shared our concerns, then later sent ‘A Time of Departing’ [by Ray Yungen] to him and also a copy to Chuck Swindoll. In a letter dated 10/3/05 from Pastor Lyons, we were told, ‘With his schedule I doubt he will read it.’ We are sorry that Chuck Swindoll has time to read Henri Nouwen and Richard Foster but no time to read ‘A Time of Departing,’ especially in light of the fact that thousands of people will read Chuck Swindoll’s book, listen to his broadcasts and now believe that the contemplative authors are acceptable and good. Incidentally, Swindoll quoted these men, not just a few times, but many times throughout the book”.

David Jeremiah

David Jeremiah citeert in zijn 2003-boek *Life Wide Open: Unleashing the Power of a Passionate Life*, veel favoriete mystici, inbegrepen Sue Monk Kidd (godinaanbidster), Peter Senge (boeddhist) en de katholieke “sint” Johannes van het Kruis.

Zeven jaar eerder citeerde Jeremiah graag uit *The Dance of the Dissident Daughter*, van Kidd, waarin ze haar tocht van een Southern Baptist zondagsschoollerares naar een godinaanbidster beschrijft, via het pad van contemplatief gebed.

“As I grounded myself in feminine spiritual experience, that fall I was initiated into my body in a deeper way. I came to know myself as an embodiment of Goddess. ... The day of my awakening was the day I saw and knew I saw all things in God, and God in all things” (*The Dance of the Dissident Daughter*, 2002 edition, p. 161, 163).

Lighthouse Trails schrijft:

Jeremiah’s church, Shadow Mountain, encourages their men to become involved with contemplative spirituality. Currently, Pastor John Gillette of Shadow Mountain encourages the use of

²⁵ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/ChuckSwindoll.pdf>

²⁶ Charles R. “Chuck” Swindoll (geb. 18 okt. 1934) is een evangelisch pastor en radiopredikant.

http://en.wikipedia.org/wiki/Chuck_Swindoll.

²⁷ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/dallasWillard.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/dallasWillard2.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/dallasWillard3.pdf>

Richard Foster's book, *Celebration of Discipline*. In 2006 Jeremiah signed on with Ken Blanchard and Laurie Beth Jones in the *Lead Like Jesus* conference. Jeremiah's 2006 book, *Captured by Grace*, discusses Henri Nouwen and includes endorsement by Ken Blanchard" ("David Jeremiah Quotes New Ager," Lighthouse Trails, Nov. 19, 2007).

Prairie Bible Institute

"In *Mosaic* (a Prairie student run paper that shows how the students at Prairie have been very affected by contemplative/emerging spiritualities) in a December 2006 article titled 'The Arrogance of the Evangelical Church,' Morgan Mosselman (listed as the Commissioner of Spiritual Life and officer of the Prairie Student Union in the 2005-2006 Chapel handbook) suggests we can 'learn from our Catholic friends' in the area of spiritual life. Mosselman then favorably refers to a man named Simon Chan. Chan is described as 'the world's most liturgically minded Pentecostal.' His book *Liturgical Theology* is a primer for the Catholic Eucharist and other Catholic means of spirituality. In that same issue of *Mosaic*, there is an article by contemplative writer Lauren Winner (*Girl Meets God*). And in other issues, regular columnists write about and quote from other mysticism proponents such as Erwin McManus. Prairie Bible Institute's textbook lists have authors that include contemplative proponent John Ortberg, mystic promoter Jim Collins, and Richard Foster's colleague, Dallas Willard (*Renovation of the Heart*). They also have textbooks by Ruth Haley Barton (trained at the interspiritual Shalem Institute), as well as Gary Thomas (*Sacred Pathways* where he says to repeat a word or phrase for twenty minutes) and Rick Warren (both whom avidly promote contemplative)" ("Will Prairie Bible Institute Ignore Contemplative Problem?" Lighthouse Trails, Nov. 18, 2007).

Radio Bible Class²⁸

De 6 juni 2006 bijdrage voor *Our Daily Bread* van Radio Bible Class was gebouwd rond het boek *The Return of the Prodigal Son* door de rooms-katholieke Henri Nouwen. Niet enkel was Nouwen een rooms-katholiek priester, maar, zoals we reeds hebben aangetoond, geloofde hij dat mensen kunnen gered worden los van Christus.

Biola Universiteit

J.P. Moreland en Klaus Issler, professors aan Biola, schreven samen *The Lost Virtue of Happiness: Discovering the Disciplines of the Good Life* (NavPress, 2006). Beschouw de volgende citaten:

"Go to a retreat center that has one of its purposes the provision of a place for individual sojourners. Try to find a center that has gardens, fountains, statues, and other forms of beautiful artwork. In our experience, Catholic retreat centers are usually ideal for solitude retreats. ... We also recommend that you bring photos of your loved ones and a picture of Jesus... Or gaze at a statue of Jesus. Or let some thought, feeling, or memory run through your mind over and over again" (*The Lost Virtue of Happiness*, pp. 54-55).

"We recommend that you begin by saying the Jesus Prayer about three hundred times a day. ... When you first awaken, say the Jesus Prayer twenty to thirty times. As you do, something will begin to happen to you. God will begin to slowly occupy the center of your attention" (*The Lost Virtue of Happiness*, pp. 90, 92).

De Navigators

De Navigators hebben contemplatieve spiritualiteit gepromoot sinds het midden van de jaren '80. De januari/februari 1984 uitgave van *Discipleship Journal* bracht een artikel van Richard Foster, getiteld: "Listening to the Great Silence". Het leert katholiek meditatief gebed. De mei/juni 2002

²⁸ Nu RBC Ministries, is een christelijke organisatie gesticht door wijlen Dr. M.R. De Haan (1891-1965). Gevestigd in Grand Rapids, Michigan. De organisatie heeft meer dan 300 bedienden werken in zijn hoofdkwartieren. Oorspronkelijk genoemd de "Detroit Bible Class" toen ze gesticht werd in 1938, maar later werd de naam "Radio Bible Class", en in 1994 werd de naam veranderd in RBC Ministries. De huidige president van de organisatie is Mart De Haan. http://en.wikipedia.org/wiki/Radio_Bible_Class. Hier een goed artikel van [M.R. De Haan](#) (over de uitverkiezing).

uitgave van *Discipleship Journal* had een artikel over lectio divina door de katholieke benedictijnse monnik Luke Dysinger.

Deze voorbeelden beginnen enkel een idee te geven van hoever de contemplatieve praktijken verbreid zijn binnen evangelische en baptistische kringen.

Beth Moore

Beth Moore²⁹, een Southern Baptist die erg invloedrijk is bij evangelische vrouwen, is ook op de contemplatieve wagen gesprongen. Zij werkte samen met Richard Foster, Dallas Willard, en andere contemplatieven op de *Be Still* DVD, die gepubliceerd werd in april 2008 door Fox Home Entertainment. In een verklaring van 26 mei 2008 zei Moore's Living Proof Ministries: "Wij geloven dat eens u de *Be Still* video hebt gezien u er zal mee instemmen dat er geen probleem is met de expressie van Waarheid" (<http://www.lighthouse trailsresearch.com/bethmoorestatement.htm>).

Het tegenovergestelde is waar. Het feit dat de DVD Richard Foster en Dallas Willard brengt is een serieus probleem!

Lighthouse Trails bracht de volgende scherpzinnige waarschuwing:

"In the DVD, there are countless enticements, references and comments that clearly show its affinity with contemplative spirituality. For instance, Richard Foster says that *anyone* can practice contemplative prayer and become a 'portable sanctuary' for God. This panentheistic view of God is very typical for contemplatives. ... The underlying theme of the *Be Still* DVD is that we cannot truly know God or be intimate with Him without contemplative prayer and the state of silence that it produces. While the DVD is vague and lacking in actual instruction on word or phrase repetition (which lies at the heart of contemplative prayer), it is really quite misleading. What they don't tell you in the DVD is that this state of stillness or silence is, for the most part, achieved through some method such as mantra-like meditation. THE PURPOSE OF THE DVD, IN ESSENCE, IS NOT TO INSTRUCT YOU IN CONTEMPLATIVE PRAYER BUT RATHER TO MAKE YOU AND YOUR FAMILY HUNGRY FOR IT. The DVD even promises that practicing the silence will heal your family problems. ... THIS PROJECT IS AN INFORMATIONAL COMMERCIAL FOR CONTEMPLATIVE PRACTICE, and because of the huge advertising campaign that Fox Home Entertainment has launched, contemplative prayer could be potentially introduced into millions of homes around the world.

"[On the DVD Moore says], '... if we are not still before Him [God], we will never truly know to the depths of the marrow of our bones that He is God. There's got to be a stillness.' ... [But is] it not true that as believers we come to Him by grace, boldly to His throne, and we call Him our friend? No stillness, no mantra, no breath prayer, no rituals. Our personal relationship with Him is based on His faithfulness and His love and His offer that we have access to Him through the blood of Jesus Christ, and not on the basis of entering an altered state of consciousness or state of bliss or ecstasy as some call it" ("Beth Moore Gives Thumbs Up to *Be Still* DVD," <http://www.lighthouse trailsresearch.com/bethmoorethumbsup.htm>).

In haar boek *When Godly People Do Ungodly Things* (2002), beveelt Moore contemplatieve rooms-katholieken aan: Brother Lawrence³⁰ en Brennan Manning³¹.

Van Manning zegt ze dat zijn bijdrage voor onze generatie "een geschenk zonder weerga" is (p. 72) en ze noemt Ragamuffin Gospel³² "een van de meest opmerkelijke boeken" (p. 290). Zij waarschuwt haar lezers er niet voor dat Manning in zijn geschriften nooit een helder getuigenis geeft van de redding of een zuiver evangelie, dat hij regelmatig de mis bijwoont, dat hij gelooft dat het fout is dat kerken eisen dat homoseksuelen zich van hun zonden moeten bekeren voordat zij leden kunnen worden, dat hij het gebruik van mantra's promoot om de gedachtenloze staat van stille meditatie te creëren, dat hij zes maanden in isolatie doorbracht en acht dagen per jaar in stille retraite doorbrengt onder de leiding van een dominicaanse non, dat hij de gevaarlijke praktijk van visualisatie promoot,

²⁹ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/BethMoore.pdf>

³⁰ Zie <http://www.lighthouse trailsresearch.com/brotherlawrence.htm>

³¹ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/zwerversevangeli e.pdf>

³² Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/zwerversevangeli e.pdf>

dat hij erg instemmend citeert van New Agers zoals Beatrice Bruteau (die zegt: “We have realized ourselves as the Self that says only I AM ... unlimited, absolute I AM”), en Matthew Fox (die zegt dat alle religies naar dezelfde God leiden), en dat hij gelooft in universele redding, dat iedereen, inbegrepen Hitler, naar de hemel zullen gaan. (Voor documentatie zie “A Biographical Catalog of Contemplative Mystics” in ons nieuw boek: *Contemplative Mysticism: A Powerful Ecumenical Glue*).

Als Moore zich werkelijk zou willen distantiëren van de contemplatieve beweging dan is dat makkelijk te doen. Laat haar een verklaring uitgeven waarin ze afstand neemt van Richard Foster en Brennan Manning en hun rooms-katholieke vrienden en onschriftuurlijke praktijken. Maar, reken daar maar niet op, beste lezers!

Marc Driscoll en het Acts 29 Network

Contemplatief mysticisme is ook geïnfiltrerd in de Mars Hill Fellowship van Seattle, Washington, waar senior pastor Mark Driscoll³³ is en het geassocieerde Acts 29 kerkplantingsnetwerk. In een artikel met de titel “Obedience” (gehoorzaamheid) beveelt Driscoll *Celebration of Discipline* aan van contemplatieve goeroe Richard Foster, en *Sacred Pathways* van Gary Thomas.

Driscoll’s website geeft ook een artikel met de titel “Meditative Prayer: Filling the Mind” van Winfield Bevins, een Acts 29 pastor. Ook Bevins beveelt Foster aan en beweert dat “christelijke” contemplatieve praktijken verschillen van hun “heidense” tegenhangers, namelijk: “Oosterse meditatie is een poging om de geest te ledigen”, terwijl “Christelijke meditatie is een poging om de geest te vullen”. Lighthouse Trails weerlegt deze dwaling als volgt:

“Bevins has got this very wrong, as does Richard Foster. Contemplative proponents say that, while the method practiced by Christian contemplatives and eastern-religion mystics may be similar (repeating a word or phrase over and over in order to eliminate distractions and a wandering mind), the Christian variety is ok because the mind isn’t being emptied but rather filled. But in essence, both are emptying the mind (i.e., stopping the normal thought process). That is where the contemplatives say making a space for God to fill” (“Mark Driscoll Is a Contemplative Proponent”, Lighthouse Trails, Dec. 21, 2009).

Max Lucado

Max Lucado³⁴ plaatste zich in de contemplatieve ring met de publicatie van *Cure for the Common Life*. In dit gevaarlijke boek promoot hij de katholiek-boeddhistische monnik Thomas Merton die pantheïsme³⁵ en universalisme³⁶ onderwees.

Merton was “een sterke bruggenbouwer tussen Oost en West” (*Twentieth-Century Mystics*, p. 39). The *Yoga Journal* deed de volgende observatie:

“Merton had encountered Zen Buddhism, Sufism, Taoism and Vedanta [Hinduism] many years prior to his Asian journey. MERTON WAS ABLE TO UNCOVER THE STREAM WHERE THE WISDOM OF EAST AND WEST MERGE AND FLOW TOGETHER, BEYOND DOGMA, IN THE DEPTHS OF INNER EXPERIENCE. ... Merton embraced the spiritual philosophies of the East and integrated this wisdom into [his] own life through direct practice” (*Yoga Journal*, Jan.-Feb. 1999, quoted from the Lighthouse Trails web site).

Merton was een student van Zen meester D.T. Suzuki en boeddhistisch monnik Thich Nhat Hanh. De titels van Mertons boeken zijn o.a. *Zen and the Birds of the Appetite* en *Mystics and the Zen Masters*. Merton zei:

³³ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Driscoll.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Driscoll2.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Driscoll3.pdf> en <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Mark-Driscoll-citaten.pdf>

³⁴ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/GemeenteVChristus.pdf>

³⁵ Pantheïsme: van het Gr. *pan* (geheel) + Gr. *en* (in) + Gr. *theos* (god). De filosofische opvatting dat God de eenheid is van al wat is, zonder dat God ondergaat in het Al, of het Al opgaat in God. (Van Dale).

³⁶ Universalisme: alle mensen zullen uiteindelijk een positieve connectie en relatie met God hebben. Het geloof dat Gods genade iedereen ten deel zal vallen.

“I see no contradiction between Buddhism and Christianity. The future of Zen is in the West. I intend to become as good a Buddhist as I can” (David Steindl-Rast, “Recollection of Thomas Merton’s Last Days in the West,” *Monastic Studies*, 7:10, 1969, http://www.gratefulness.org/readings/dsr_merton_recol2.htm).

Merton adopteerde de ketterij dat in elk mens een zuivere vonk is van goddelijke verlichting, en dat mensen God kunnen kennen middels meerdere paden:

“At the center of our being is a point of nothingness which is untouched by sin and by illusion, a point of pure truth, a point or spark which belongs entirely to God. It is like a pure diamond blazing with the invisible light of heaven. It is in everybody. I have no program for saying this. It is only given, but the gate of heaven is everywhere” (*Soul Searching: The Journey of Thomas Merton*, 2007, DVD).

Merton zei dat monniken van alle religies “broeders” zijn en “reeds één” zijn. Op een intergeloofsmeeting in Calcutta, India, in 1968, gesponsord door de Temple of Understanding, zei Merton:

“I came with the notion of perhaps saying something for monks and to monks of all religions because I am supposed to be a monk. ... My dear brothers, WE ARE ALREADY ONE. BUT WE IMAGINE THAT WE ARE NOT. And what we have to recover is our original unity. What we have to be is what we are” (“Thomas Merton’s View of Monasticism,” a talk delivered at Calcutta, October 1968, *The Asian Journal of Thomas Merton*, 1975 edition, appendix III, p. 308).

Merton gebruikte de termen God, Krishna, en Tao door elkaar.

In juni 2009 bezocht ik de Abbey of Gethsemani, waar Merton leefde en waar hij begraven is. Vele boeken die intergeloofseenheid promoten stonden er uitgestald, met o.a. *Zen Keys* door Thich Nhat Hanh, *Bhagavad Gita* (Hindoegeschriften), *Buddhists Talk about Jesus and Christians Talk about Buddha*, *Meeting Islam: A Guide for Christians*, en *Jesus in the World’s Faiths*.

Dat Lucado Merton citeert en naar hem verwijst op een positieve manier is niet te verontschuldigen en is een bewijs dat hij geheel toegewijd is aan contemplatieve mystiek, ongeacht welke excuses hij zou kunnen opnoemen.

Lucado citeert new age mysticus Martin Buber’s *The Way of Man*. Lucado promoot Buber’s new age ketterij dat elk mens een “goddelijke vonk” heeft. Hij citeert verder katholieke “heilige” Thomas van Aquino, Eugene Peterson, en Richard Foster, de meest prominente populariseerder van katholiek mysticisme vandaag.

Lucado tracht katholiek mysticisme te verpakken als een onschuldig en Schriftuurlijk evangelische praktijk. Hij zegt zelfs dat het geen “mystiek” is, maar dat is vals zoals we bewezen hebben in ons boek *Contemplative Mysticism*.

Philip Yancy

Philip Yancy promoot de contemplatieve beweging in zijn boek *Prayer: Does It Make Any Difference?* (2006, updated 2010). Hij citeert de katholiek-boeddhistische monnik Thomas Merton, godinaanbidder Sue Monk Kidd, pantheïst³⁷ Meister Eckhart, David Steindl-Rast (die de plaatsvervangende verzoening van Christus loochent), en Richard Rohr (die een new age “kosmische Christus” aanbidt). Yancy citeert ook “sint” Theresa van Avila en het ketterse katholieke *The Cloud of Unknowing*³⁸, dat verstandsloze communicatie met “God” promoot.

Lee Strobel

Het volgende werd gehaald uit “Veritas Seminary Conference Teacher” Lighthouse Trails, 5 mei 2011:

³⁷ Pantheïsme: wijsgerige leer dat de wereld (de stof) en God identiek zijn, dat God het leven van het heelal zelf is. (Van Dale).

³⁸ Anoniem middeleeuws “christelijk” mystiek boek: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Cloud_of_Unknowing.

“Lee Strobel is one of the most well-read Christian authors today. ... Strobel is also a strong supporter of his son’s (Kyle Strobel) very contemplative ministry called *Metamorpha*. On the *Metamorpha* website, Lee Strobel is listed as a ‘supporter’ of *Metamorpha*. Strobel’s public support of *Metamorpha* will bring much attention to Kyle’s ministry and in turn pointing many unsuspecting people toward contemplative spirituality. Certainly having his father listed as a ‘supporter’ will give much credibility in the eyes of many Christians to Kyle Strobel’s work. Incidentally, also on the *Metamorpha* site, it lists InterVarsity Press as a ‘sponsor’ of *Metamorpha*, and Biola’s Institute of Spiritual Formation is named as a “partner.” To give even more recognition to his son’s organization, Lee Strobel mentions *Metamorpha*, the book by his son, on his own website. ... *Metamorpha* is called ‘an online community for Christian spiritual formation’ and lists several contemplative practices, including repetitive prayers, lectio divina, and Ignatian exercises. Recommended books on the site are a who’s who of contemplative prayer proponents such as Dallas Willard, Thomas Merton, Richard Foster, Henri Nouwen, Adele Calhoun, Thomas Kelly, and several others. ... There is no question that Kyle Strobel is following the contemplative path. He resonates with numerous mystics whom Lighthouse Trails has critiqued in the past, as well as emergents like Leonard Sweet and Dan Kimball. ... in his book, *Metamorpha* Kyle gives credit to Biola professor and contemplative advocate John Coe for helping him come to his present spiritual understanding. Coe is the founder of Biola’s Institute of Spiritual Formation where contemplative prayer is openly promoted. ... It seems a paradox that Lee Strobel is a ‘supporter’ of an extremely contemplative ministry and yet also a speaker for conferences at Veritas Evangelical Seminary, which carries a statement on its website that states it rejects contemplative spirituality. How can this be? If Lee Strobel supports contemplative spirituality, why is he teaching students on the Calvary Chapel campus at Veritas? Both Veritas and Calvary Chapel have made statements in the past that they reject contemplative mystical spirituality. But by including a contemplative supporter for teaching, doesn’t that neutralize those previous statements?”

Charles Stanley

Drie uitgaven van Charles Stanley’s *In Touch* magazine brachten contemplatief mysticisme.

In de oktober 2011 uitgave promoot Stanley het ontmoeten van God in “de stilte”, waar de contemplatieve beoefenaar “niets doet maar zich beschikbaar stelt voor de Heer” en “zijn aanwezigheid voelt”.

“... solitude is a deliberate choice to spend time with God and give Him your undivided attention. ... My first suggestion is to find a silent place that’s free from distractions. Once you’re there, the next step is to **DO NOTHING** but make yourself available to the Lord, In that moment, God is not necessarily expecting you to read through a prayer list or study a devotional. Simply invite Him to meet with you in the stillness and speak to you through His Word, however He chooses. Depending on your point of need, He may speak words of encouragement or instruction, or simply surround you with His love. Don’t be discouraged if **SENSING HIS PRESENCE** doesn’t happen right away. With time you’ll **EXPERIENCE IT** in ways that are transforming and unforgettable. ... Solitude helps us develop an abiding sense that He’s there with us every step of the way, guiding our conversations and activities. ... most importantly through solitude we become intimate with God, and nothing in this world compares with knowing Him deeply” (“Ask Dr. Stanley,” *In Touch*, Oct. 2011).

Wat Stanley aanbeveelt is geen bijbelse meditatie; het is blind mysticisme ontleend aan Rome’s donkere monastieke verleden. Stanley legt uit hoe in de stilte te zitten en NIETS te doen en te verwachten dat je God zal ontmoeten in die context. Als hij zegt dat God spreekt door “Zijn Woord” dan verwijst hij niet naar de Schrift maar naar een ervaring. Een “ervaring” met God zoeken is het tegenovergestelde van wandelen door geloof (dat enkel komt door Gods Woord, de Bijbel, Romeinen 10:17) en het is een recept voor geestelijk bedrog. Als ik Stanley’s aanbeveling zou opvolgen en God zou zoeken in “de stilte” en zou verwachten dat Hij Zichzelf zou openbaren aan mij op een ervaringsgerichte wijze, hoe zou ik dan kunnen weten dat het werkelijk God is die spreekt? De Bijbel waarschuwt herhaaldelijk voor het gevaar om bedrogen te worden door de duivel, die zichzelf verandert in een engel van het licht (bv. 2Korinthiërs 11:14; 1 Petrus 5:8). Gods Woord onderricht

de gelovige altijd nuchter en omzichtig te zijn tegen geestelijk bedrog. Elke gedachte en ervaring moet zorgvuldig getoetst worden aan de Schrift.

Een januari 2011 *In Touch* artikel, getiteld: “The Craft of Stability: Discovering the Ancient Art of Staying Put” van Cameron Lawrence, beveelt de contemplatieve monastieke gemeenschap Rutba House aan, de thuis van contemplatieve auteur Wilson-Hartgrove. *In Touch* geeft toe dat Rutba’s principes ontleend zijn aan St. Benedictus’ “levensregel” (“Contemplative Spirituality Lands on Charles Stanley’s *In Touch Magazine*”, Lighthouse Trails Blog, 20-6-2011). Dit zou reden genoeg moeten zijn om Rutba House af te wijzen, maar *In Touch* heeft enkel lof. Het *In Touch* artikel onderschrijft Wilson-Hartgrove, alhoewel zijn boeken Rooms-katholieke contemplatie leren en verder emergente kettters prijzen zoals Brian McLaren, Phyllis Tickle, Tony Campolo, en Richard Rohr, die allen de traditionele leer van de bloedverzoening afwijzen en geloven dat het mogelijk is gered te worden los van persoonlijk geloof in Christus. In zijn boek *The Wisdom of Stability*, promoot Wilson-Hartgrove de katholieke boeddhist Thomas Merton en de new age katholieken Teilhard de Chardin en Joan Chittister (die zegt dat we “afgestemd op de kosmische stem van God” moeten zijn).

In januari 2010 publiceerde *In Touch* een artikel van Joseph Bentz over twee contemplatieve proponenten: Anne Lamott en Sara Miles - de laatste een praktiserende lesbienne die vele jaren met haar lesbische partner leefde (“Letter to Charles Stanley”, Lighthouse Trails, 18-1-2010). In een 2007 interview met de *San Francisco Chronicle*, zei Miles: “de Bijbel is een collectie van documenten die telkens hermaakt wordt wanneer iemand erin leest” en hij ridiculiseerde het idee dat we kunnen zeggen “de Bijbel zegt dat dit of dat, goed of slecht is”.

Donald Whitney

Donald Whitney is een professor aan het Southern Baptist Theological Seminary, en zijn boek *Spiritual Disciplines for the Christian Life* is een brug naar contemplatief mysticisme.

Alhoewel Whitney zelf de suprematie en het gezag van de Schrift benadrukt, citeert hij graag en herhaaldelijk mystici zoals Richard Foster en Dallas Willard die de bijbelse eenvoud ver voorbij gegaan zijn.

Richard Foster wordt als volgt geprezen in het begin van Whitney’s boek door J.I. Packer, auteur van het voorwoord:

“Ever since Richard Foster rang the bell with his *Celebration of Discipline* (1978), discussing the various spiritual disciplines has become a staple element of conservative Christian in-talk in America. This is a happy thing” (J.I. Packer, Foreword, *Spiritual Disciplines* by Donald Whitney, p. 9).

Een “happy thing”? Wat een dwaze uitspraak door een man die zagezegd een groot biblicist is. Het bepaalt ons bij het verschrikkelijke bedrog van de afval van deze laatste dagen en hoe dit het “evangelicalisme” heeft doordrongen.

Packer was bedrogen door zijn oecumenische affiliaties, net zoals Gods Woord waarschuwt in 1 Korinthiërs 15:33. In 1989 zei hij dingen zoals het volgende:

“[The charismatic movement] must be adjudged a work of God. ... Sharing charismatic experience ... is often declared ... to unify Protestants and Roman Catholics at a deeper level than that at which their doctrine divides them. This, if so, gives charismaticism great ecumenical significance” (*Calvary Contender*, July 15, 1989).

Packer ondertekende in 1994 het ketterse “Evangelicals en Katholieken samen” document. Geen wonder dat hij vond dat de verspreiding van Richard Foster’s katholieke mysticisme “a happy thing” was.

Blijkbaar denkt Donald Whitney hetzelfde want anders had hij Packer’s woorden niet afgedrukt in zijn boek.

Verderop in zijn boek prijst Whitney Richard Foster en zijn “grote bijdrage”, als volgt:

“Richard Foster’s *Celebration of Discipline* has been the most popular book on the subject of the Spiritual Disciplines in the last half of the twentieth century. The great contribution of this work is the reminder that the Spiritual Disciplines, which many see as restrictive and binding, are actually the means to spiritual freedom. He rightly calls the Disciplines the ‘Door to Liberation’” (Whitney, *Spiritual Disciplines*, p. 22).

Toen één pastor de vraag stelde waarom Whitney Foster citeerde, antwoordde Whitney: “gezien het geen academisch boek was, vond ik de benadrukking niet kritisch”, en zei ook dat hij het boek schreef voordat Foster het oecumenische Renovaré stichtte en “zich op andere materies gooide” (review of *Spiritual Disciplines* on Amazon by Tim Challies, Feb. 7, 2005).

Dat dit is een rookgordijn is wordt bewezen door volgende feiten:

(1) Foster stichtte Renovaré in 1988, drie jaar voordat Whitney de eerste editie publiceerde van *Spiritual Disciplines*. (2) Foster’s 1978 boek *Celebration of Discipline*, dat herhaaldelijk wordt geciteerd door Whitney, staat vol met de promotie van gevaarlijke katholieke mystici -- zoals Ignatius van Loyola, Franciscus van Assisi, Benedictus van Nursia, Theresa van Avila, Broeder Lawrence, Dominicus, Catharina van Siena, Johannes van het Kruis, Meister Eckhart, Hildegard van Bingen, Bernardus van Clairvaux, en Thomas Merton -- evenals hun ketterse praktijken, zoals ademend gebed, centerend gebed, “binnengaan in de stilte”, zelfs uit-het-lichaam ervaringen. Met andere woorden, dat Foster “zich op andere materies gooide” was al duidelijk te merken in de late jaren (19)70. (3) In latere edities van zijn boek (2001, 2012) heeft Whitney de verwijzingen naar Foster niet verwijderd, en evenmin zijn lezers gewaarschuwd voor de ketterijen van de man. Dit is iets wat hij gedaan kon hebben wanneer hij echt bezorgd was over deze kwestie. (4) Whitney heeft niet eens geprobeerd zijn aanbeveling te rechtvaardigen van Dallas Willard, die minstens zo gevaarlijk is als Richard Foster.

Verder, zoals we gedocumenteerd hebben in *What Is the Emerging Church?* gelooft Willard dat “het mogelijk is voor iemand die Jezus niet kent gered te worden” (“Apologetics in Action, “Cutting Edge” magazine, Winter 2001). Hij loochent de onfeilbaarheid van de Schrift en zegt:

“Jesus and his words have never belonged to the categories of dogma or law, and to read them as if they did is simply to miss the point” (*The Divine Conspiracy*, p. xiii).

Willard is verward over redding en stelt de vreemde vraag:

“Why is it that we look upon salvation as a moment that began our religious life instead of the daily life we receive from God” (*The Spirit of the Disciplines*).

Hij verwerpt het traditionele evangelie van Christus’ bloedverzoening (*The Divine Conspiracy*, pp. 44, 49). In *The Spirit of the Disciplines*, dat katholieke stijl contemplativiteit promoot, sluit Willard de onderschrijving in van Sue Monk Kidd, een new age “godin” (zie “From Southern Baptist to Goddess Worship” op de Way of Life website). Willard promoot de katholiek-boeddhistische universalist Thomas Merton en een assortiment van ketterij-beladen mystieke “heiligen”. Willard beweert dat God niet bezorgd is over leerstellige zuiverheid. In feite zegt hij dat God theologen van alle types liefheeft.

Dit is de man die Whitney graag en herhaaldelijk citeert.

Bovendien beveelt Whitney de praktijken aan van “de middeleeuwse [katholieke] mystici”, een van de kardinale fouten waaraan Foster en Willard zich schuldig maken (p. 65). Zie de volgende verklaring die Whitney citeert met de complete goedkeuring van Carl Lundquist:

““The medieval mystics wrote about nine disciplines clustered around three experiences: purification of sin, enlightenment of the spirit and union with God. ... Today Richard Foster’s book, *Celebration of Discipline*, lists twelve disciplines--all of them relevant to the contemporary Christian...’ If Lundquist is right, as I believe he is...” (Whitney, *Spiritual Disciplines*, pp. 65. 66).

Het is ongerijmd dat Whitney zijn lezers niet waarschuwt dat deze mystici toegewijd waren aan Rome’s verderfelijke sacramentele evangelie en Maria vereerden en dat hun “disciplines” zielige pogingen waren van geestelijk blinde mensen om licht te vinden te midden van grote duisternis.

Bovendien promoot Whitney de praktijk van de stilte, journaling en spirituele directie.

De “stilte” aanbevolen door Whitney is niet louter alleen zijn met God en Zijn Woord in een stille plaats. Hij schrijft:

“Other times silence is maintained not only outwardly but also inwardly so that God’s voice might be heard more clearly,” and, “The worship of God does not always require words, sounds, or actions” (Whitney, *Spiritual Disciplines*, p. 184).

Whitney citeert A.W. Tozer als volgt:

“Stay in the secret place till the surrounding noises begin to fade out of your heart and a sense of God’s presence envelopes you ... Listen for the inward Voice till you learn to recognize it” (Whitney, *Spiritual Disciplines*, p. 199, quoting from *The Best of A.W. Tozer*, 1978, pp. 151-152).

Dit is blind en gevaarlijk mysticisme, en Whitney misbruikt de Schrift om de zogenaamde belangrijkheid van deze “stilte” aan te tonen, zoals wanneer Jezus alleen bidt, en Paulus in Arabië, en Mozes in de woestijn. Geen van deze gevallen ondersteunt de praktijk van in de stilte te zitten en daarbij te trachten innerlijk “Gods stem” te horen, los van gewoon mediteren over de Schrift.

Alleen zijn met God in een stille plaats en te mediteren over Zijn Woord is NIET hetzelfde als zitten in de stilte en te trachten Gods stem innerlijk te horen. Het ene is Schriftuurlijk en nuttig; het andere is mystiek en gevaarlijk.

Het grote gevaar van contemplatief mysticisme raast door het evangelicalisme en de Southern Baptist Convention en heeft de grens bereik van Independant Fundamental Bible kerken (IFB). Het brengt de beoefenaar in gevaar los te komen van het bijbelse anker en overgeleverd te worden aan bedrieglijke geesten. Dit heeft dikwijls geleid tot een oecumenische instelling en zelfs naar universalisme en panentheïsme en afgoderij.

Moody Press en Moody Radio

In 2011 publiceerde Moody Press *Prayers for Today: A Yearlong Journey of Contemplative Prayer*. Het is gebaseerd op de geschriften van katholieke mystici zoals Thomas van Aquino, Theresa van Avila, Moeder Theresa, Meister Eckhart, theologische modernist Harry Fosdick, en andere ketteren.

In november 2011, bracht Moody Bible Institute’s *Midday Connection* radioprogramma Adele Ahlberg Calhoun als gast, en Moody host Anita Lustrea beval Calhoun aan met haar boek *What Women Tell Me* (Calhoun is co-directeur en stichter van het programma).

“Lustrea tells how she met Calhoun during a course called *Growing Your Soul* and how Calhoun taught her some of the contemplative ‘spiritual disciplines’ p. 125” (“*Spiritual Disciplines Handbook*,” *Lighthouse Trails*, July 2, 2012).

Calhoun’s *Spiritual Disciplines Handbook: Practices That Transform Us* is een inleiding op contemplatief mysticisme. Calhoun beveelt enthousiast Rooms-katholieke mystici aan zoals Ignatius van Loyola, St. Benedictus, Julius van Norwich, Johannes van het Kruis, Theresa van Avila, Richard Rohr, Henri Nouwen, Thomas Merton, Thomas Keating, David Steindl-Rast, William Meninger, en M. Basil Pennington. Op de erkentelijkheidspagina zegt ze dat “hun ideeën, stemmen en voorbeelden mijn eigen woorden en ervaring van de disciplines hebben vormgegeven”. Niet enkel hielden deze mystici een vals evangelie, wat onder de goddelijke vloek van Galaten 1 ligt, maar sommigen van hen waren panentheïsten en universalisten.

Liberty Universiteit

Liberty University in Lynchburg, Virginia, gesticht door wijlen Jerry Falwell en vandaag geleid door zijn zoon, is al verscheidene jaren het rijk van het contemplatieve gebed ingegaan.

Op 13 februari 2007 rapporteerde *Lighthouse Trails* dat David Wheeler’s cursus *Foundations In Youth Ministry II*, Mark Yaconelli’s boek *Contemplative Youth Ministry* gebruikt.

“Yaconelli, the son of the late Mike Yaconelli (founder of Youth Specialties), is a strong advocate for contemplative. On Mark Yaconelli’s website, under Practices and Processes, Yaconelli lays out some ‘guidelines’ for centering prayer and recommends Thomas Keating and Basil

Pennington, both of whom promote panentheism (God is in all things and people). In another course by Dr. Wheeler, he is using a book by Doug Fields (Saddleback Youth Pastor)” (“Liberty University Uses Contemplative/Emergent Textbooks,” *Lighthouse Newsletter*, Feb. 13, 2007).

De cursus *Evangelism and Christian Life* heeft een “Cursus Bibliografie”, en dat is “wie is wie van contemplatief gebed (Foster, Willard, Warren, en Boa, etc.)”.

LABYRINTEN ZIJN IN TOENEMENDE MATE POPULAIR ONDER EVANGELICALS

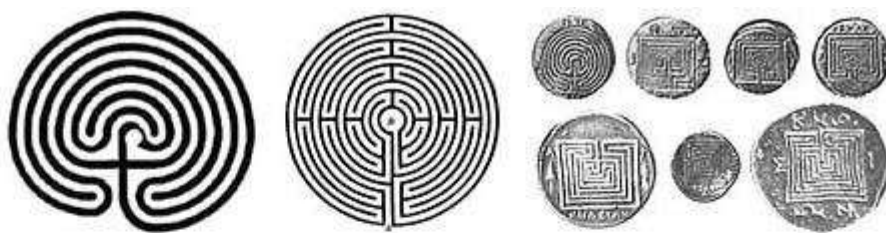
Op 13 oktober 2007, werd in de Eastern Mennonite University in Harrisonburg, Virginia, hun nieuwe labyrinth³⁹ ingewijd. Het was de vervulling van een droom van Wendy Miller, professor van spiritual formation (“Following the Path of Prayer”, *Mennonite Weekly Review*, 24-10-2007).

Dit is slechts een voorbeeld van hoe het heidens-katholieke labyrinth toeneemt in populariteit onder evangelische protestanten en baptisten.

Links: Labyrinth van de Eastern Mennonite University in Harrisonburg, Virginia.

De 1 juni 2004 uitgave van *The Mennonite* voorzag in een artikel over labyrinten. Marlene Kropf, die les geeft aan het Associated Mennonite Biblical Seminary in Elkhart, Indiana, promoot labyrinten. Bethany Mennonite Church, Bridgewater Corners, Vermont, heeft een labyrinth in hun grasperk. De vrouwelijke pastor van die kerk gebruikt het als een “persoonlijke gebedsdiscipline”. Michele Hershberger, met leerstoel aan het Bible department van het Hesston College, gebruikt labyrinten. Simpson University in Redding, California, heeft een labyrinth. Deze school is geassocieerd met de Christian and Missionary Alliance.

Andere scholen met labyrinten zijn: Eastern University, Lutheran Theological Seminary in Philadelphia, San Francisco Theological Seminary, Louisville Presbyterian Theological Seminary, Columbia Theological Seminary in Decatur, Georgia, Lutheran Theological Southern Seminary, Lancaster Theological Seminary, Northwestern University, Manchester College, Eden Seminary, Phillips Theological Seminary in Tulsa, Oklahoma, en Abilene Christian University.

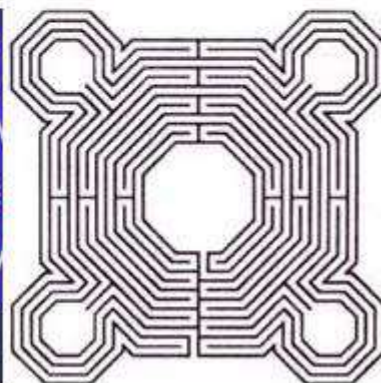
Diverse labyrinten - rechts: op munten uit Kreta

Het labyrinth in de kathedraal van Chartres

Mandala-labyrinth

Labyrinth in de kathedraal van Reims

³⁹ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/labyrinth.pdf>.

Zelfs sommige Southern Baptist kerken bouwen labyrinten. De Weatherly Heights Baptist Church in Huntsville, Alabama, bouwde een permanent labyrint van stenen op zijn gronden in 2004.

De International Labyrinth Society zegt over het labyrint: het is een hulpmiddel voor persoonlijke, psychologische en geestelijke transformatie”.

Gebruikt door heidenen eeuwen vóór de komst van Christus, werd het labyrint “gechristianiseerd” door de Rooms-katholieke kerk als onderdeel van haar wanhopige zoektocht naar spiritualiteit los van de Bijbel.

Het beroemdste labyrint is in de vloer gebouwd van de katholieke kathedraal van Chartres, in Frankrijk, en is uit de 13de eeuw (zie foto hierboven). Het werd gekopieerd in de Riverside Church in New York City en de Grace Cathedral (Episcopaal) in San Francisco, twee broeihaarden van theologisch liberalisme en new age filosofie.

De drie stadia van het labyrint getuigen van zijn heidense oorsprong. (Deze beschrijving van de stadia komt van de Grace Cathedral website). De stadia zijn Zuivering (“een tijd om het hart te openen en de geest stil te leggen”), Verlichting (“een plaats van meditatie en gebed”), Eenheid (“vereniging met God, uw Hogere Kracht, of de genezende krachten aan het werk in de wereld”).

Lauren Artress, een kanunnik van Grace Cathedral, stichtte Veriditas, het World-Wide Labyrinth Project, met het doel “to facilitate the transformation of the Human Spirit”. Merk op dat “Human Spirit” hoofdletters heeft, als getuigenis van de new age zienswijze dat de mens goddelijkheid vindt in zichzelf. Artress zegt dat zij het labyrint ontdekte in 1991 door Jean Houston’s Mystery School Network, een occulte new age organisatie.

Het volgende citaat van Houston laat geen twijfel over haar filosofie:

“As we encounter the archetypal world within us, a partnership is formed whereby we grow as do THE GODS AND GODDESSES WITHIN US” (<http://skeptidic.com/houston.html>). Exercises at her Mystery School Network “include psychophysical work, psychospiritual exploration, creative arts, energy resonance, movement and dance, altered states of consciousness, ritual and ceremony, high drama, high play and mutual empowerment.”

Artress zegt:

“My passion for the labyrinth has never let up! I think this is because I get so much from it. I also can teach everything I want to teach through the labyrinth: meditation, finding our soul assignments, unleashing our creativity, spiritual practice, psycho-spiritual healing; you name it! IT HAS THE EXACT COSMIC RHYTHMS EMBEDDED WITHIN IT. I sense that THIS DESIGN WAS CREATED BY GREAT MASTERS OF SPIRIT, who knew the pathway to integrating mind, body and spirit” (Interview with Arts and Healing Network, September 2003).

Het is duidelijk dat het labyrint een effectief hulpmiddel is voor new age meditatie, en als zodanig explodeert het gebruik ervan. Er zijn er meer dan 125 in Ontario alleen.

Het labyrint werd zelfs geadopteerd door psychologen, voor mentale zorg. St. Joseph’s Healthcare in Hamilton, Ontario, heeft twee labyrinten.

Dat dezelfde heidense praktijk zou geadopteerd worden door evangelicals is een luid getuigenis van hun afvalligheid en hun beangstigende gemeenschap met “leringen van demonen” (1 Tim. 4:1).

In het Nieuwe Testament wordt nergens over een labyrint gesproken. Toen Jezus Zijn discipelen leerden hoe te bidden, in Mattheüs 6, gaf Hij niet de minste hint voor een labyrintachtig gebed:

5 En wanneer u bidt, zult u niet zijn als de huichelaars; want die zijn er zeer op gesteld om in de synagogen en op de hoeken van de straten te staan bidden om door de mensen gezien te worden. Voorwaar, Ik zeg u dat zij hun loon al hebben.

6 Maar u, wanneer u bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader, Die in het verborgene is; en uw Vader, Die in het verborgene ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

7 Als u bidt, gebruik dan geen omhaal van woorden zoals de heidenen, want zij denken dat zij door de veelheid van hun woorden verhoord zullen worden.

8 Word dan aan hen niet gelijk, want uw Vader weet wat u nodig hebt, voordat u tot Hem bidt.

- 9 Bidt u dan zo: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd.
10 Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde.
11 Geef ons heden ons dagelijks brood.
12 En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven.
13 En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.
14 Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader u ook vergeven.
15 Maar als u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal uw Vader uw overtredingen ook niet vergeven.

God verbiedt Zijn volk iets van het programma van de duivel te adopteren en u te associëren met heidense dingen zoals labyrinten.

“En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hun midden wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg en zonder u af, zeg de Heere, en raak het onreine niet aan, en Ik zal u aannemen” (2 Korinthiërs 6:15-17).

HET AFSCHUWELIJKE VERHAAL VAN SUE MONK KIDD

Het verhaal van Sue Monk Kidd⁴⁰ is een luide waarschuwing voor de gevaren van flirten met contemplatief mysticisme en het belicht het kwaad van hen die dit soort dingen promoten aan de onbezonnenen.

Kidd is een erg populaire schrijfster. Van haar eerste twee novellen, *The Secret Life of Bees* (2002) en *The Mermaid Chair* (2005), zijn er meer dan 6 miljoen exemplaren verkocht en het eerste wordt geproduceerd als film. Ze schreef ook twee populaire boeken over contemplatieve spiritualiteit: *God's Joyful Surprise* (1988) en *When the Heart Waits* (1990).

Ze groeide op in een Southern Baptist congregatie in zuidwest Georgia. Haar grootvader en vader waren baptisten diakenen. Haar grootmoeder gaf godsdienst aan het Women's Missionary Union, en haar moeder was een zondagsschoollerares. Haar man was een bedienaar die religie doceerde en hij was een kapelaan van een baptistencollege. Ze was erg betrokken bij de kerk, gaf zondagschoolles en woonde de diensten bij op zondag morgen en avond en woensdag. Ze was zelfs geïnstalleerd in een groep vrouwen die zich de Gracious Ladies noemden die streefden naar het portretteren van idealen van vrouwelijkheid (goedgunstigheid en onzelfzuchtigheid).

Toen Kidd 30 was, gaf een zondagsschoolmedewerker haar een boek van Thomas Merton⁴¹.

Zij had beter moeten weten dan zo'n boek te lezen en ze zou door haar broeders moeten gewaarschuwd zijn, maar de nieuw-evangelische filosofie heeft een atmosfeer geschapen waardoor het lezen van een boek, geschreven door een monnik, door een zondagsschoollerares acceptabel was. De onschriftuurlijke denkwijze gaat als volgt: Wie zijn wij om te oordelen wat andere mensen lezen, en wie zal zeggen dat een Rooms-katholiek priester de Heer niet liefheeft?

Kidd begon katholieke vormen van spiritualiteit te beoefenen en ze ging naar katholieke retraite centra en kloosters.

“... beginning in my early thirties I'd become immersed in a journey that was rooted in contemplative spirituality. It was the spirituality of the 'church fathers,' of the monks I'd come to know as I made regular retreats in their monasteries. ... I thrived on solitude, routinely practicing silent meditation as taught by the monks Basil Pennington and Thomas Keating. ... For years, I'd stu-

⁴⁰ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Sue-Monk-Kidd.pdf>.

⁴¹ Thomas Merton (Prades, Frankrijk, 31 januari 1915 - Bangkok, Thailand, 10 december 1968) was een belangrijk katholiek theoloog, dichter, auteur en sociaal activist. Als voorstander van de oecumene trad hij in dialoog met dalai lama, Tenzin Gyatso. Hij was een monnik van de trappistenabdij van Onze Lieve Vrouw van Gethsemani. Een van zijn bekendste boeken is zijn autobiografie, *De Louteringsberg*. Thomas Merton is ook een belangrijke hedendaagse mysticus - Wiki.

died Thomas Merton, John of the Cross, Augustine, Bernard, Bonaventure, Ignatius, Eckhart, Luther, Teilhard de Chardin, *The Cloud of Unknowing*, and others” (pp. 14, 15).

Van Merton's autobiografie, *The Seven Storey Mountain*, die zij voor het eerst las in 1978 (en daarna nog vele malen), zegt ze:

“My experience of reading it initiated me into my first real awareness of the interior life, igniting an impulse toward being ... it caused something hidden at the core of me to flare up and become known” (Kidd's introduction to *New Seeds of Contemplation*, 2007, pp. xiii, xi).

Van Merton's boek *New Seeds of Contemplation* zegt ze:

“[It] initiated me into the secrets of my true identity and woke in me an urge toward realness” en “impacted my spirituality and my writing to this day.”

Merton communiceerde intiem en was diep betrokken bij Maria-aanbidding, boeddhisme, hindoeïsme en soefisme, en daarom is het geen verrassing dat zijn geschriften een appetijt konden creëren die naar godinaanbidding kon leiden.

In *The New Seeds of Contemplation*, deed Merton de volgende angstwekkende bewering die het grote gevaar aantoont van katholiek mysticisme:

“In the end the contemplative suffers the anguish of realizing that HE NO LONGER KNOWS WHAT GOD IS. He may or may not mercifully realize that, after all, this is a great gain, because ‘God is not a what,’ not a ‘thing.’ This is precisely one of the essential characteristics of contemplative experience. It sees that there is no ‘what’ that can be called God” (p. 13).

Wat katholiek mysticisme doet is het afwijzen van de Bijbel als de enige en genoegzame en volmaakte openbaring van God, en het tracht verder te gaan dan wat de Bijbel leert en tracht God te vinden door mystieke intuïtie. Met andere woorden, het is een afwijzing van de God van de Bijbel. Het zegt dat God niet gekend kan worden middels doctrine en niet kan beschreven worden in woorden. Hij kan enkel ervaren worden door mysticisme. Dit is een schaamteloze ontkenning van de Bijbel, die claimt het ware Woord van God te zijn.

Dit stelt de beoefenaar open voor demonische zinsbegoocheling. Hij krijgt geen objectieve openbaring van God, geen goddelijk-onthuld gezag waaraan hij zijn mystieke ervaringen en intuïties kan toetsen. Hij blijft achter met een afgod van zijn eigen nutteloze verbeelding (Jeremia 17:9) en een leer van demonen (1 Timotheüs 4:1).

Kidd's eigen eerste twee boeken gingen over contemplatieve spiritualiteit.

De betrokkenheid bij katholieke contemplatieve praktijken leidde haar naar de misviering en naar andere sacramentele associaties.

“I often went to Catholic mass or Eucharist at the Episcopal church, nourished by the symbol and power of this profound feeding ritual” (Kidd, *The Dance of the Dissident Daughter*, p. 15).

Er zit een occulte macht in de mis die velen heeft beïnvloed die zich daaraan op een niet-kritische manier overgaven.

Ze leerde droomanalyse vanuit een Jungiaans perspectief en geloofde dat haar dromen openbaringen waren. Een terugkomende droom was die van een oude vrouw. Kidd concludeerde dat dit “het vrouwelijke eigen ik of de stem van de vrouwelijke ziel” was, en ze werd door deze visitaties aangemoedigd in haar feministische studies.

Ze besloot te stoppen met de dingen te toetsen en haar hart te volgen, en verwierp de bijbelse vermaning om alle dingen te toetsen (1 Thessalonicenzen 5:21).

“I would go through the gate with what Zen Buddhists call ‘beginner's mind,’ the attitude of approaching something with a mind empty and free, ready for anything, open to everything. ... I would give myself permission to go wherever my quest took me” (*The Dance of the Dissident Daughter*, p. 140).

Ze verwierp de doctrine dat de Bijbel de enige gezagsbron is voor geloof en praktijk. Een pastor verkondigde op een dag deze waarheid in de kerk, en zij beschrijft het angstaanjagende gevoel in haar hart op dat moment:

“I remember a feeling rising up from a place about two inches below my navel. ... It was the purest inner knowing I had experienced, and it was shouting in me no, no, no! The ultimate authority of my life is not the Bible; it is not confined between the covers of a book. It is not something written by men and frozen in time. It is not from a source outside myself. My ultimate authority is the divine voice in my own soul. Period. ... That day sitting in church, I believed the voice in my belly. ... The voice in my belly was the voice of the wise old woman. It was my female soul talking. And it had challenged the assumption that the Baptist Church would get me where I needed to go” (*The Dance of the Dissident Daughter*, pp. 76, 77, 78).

Ze begon te geloven in de goddelijkheid van de mens.

“There’s a bulb of truth buried in the human soul that’s ‘only God’ ... the soul is more than something to win or save. It’s the seat and repository of the inner Divine, the God-image, the truest part of us” (*When the Heart Waits*, 1990, pp. 47, 48).

“When we encounter another person ... we should walk as if we were upon holy ground. We should respond as if God dwells there” (*God’s Joyful Surprise*, p. 233).

Ze begon te delven in de aanbidding van oude godinnen. Ze reisde met een groep vrouwen naar Kreta waar zij in een grot samenkwamen en liederen zongen voor “de Godin Skoteini, Godin van de Duisternis”. Ze zegt:

“... something inside me was calling on the Goddess of the Dark, even though I didn’t know her name” (*The Dance of the Dissident Daughter*, p. 93).

Spoedig begon zij te bidden tot God als moeder.

“I ran my finger around the rim of the circle on the page and prayed my first prayer to a Divine Feminine presence. I said, ‘Mothergod, I have nothing to hold me. No place to be, inside or out. I need to find a container of support, a space where my journey can unfold’” (p. 94).

Uiteindelijk kwam ze op een plaats waar ze geloofde dat zijzelf een godin is.

“Divine Feminine love came, wiping out all my puny ideas about love in one driving sweep. Today I remember that event for the radiant mystery it was, how I felt myself embraced by Goddess, how I felt myself in touch with the deepest thing I am. It was the moment when, as playwright and poet Ntozake Shange put it, ‘I found god in myself/ and I loved her/ I loved her fiercely’” (*The Dance of the Dissident Daughter*, p. 136).

“To embrace Goddess is simply to discover the Divine in yourself as powerfully and vividly feminine” (p. 141).

“I came to know myself as an embodiment of Goddess” (p. 163).

“When I woke, my thought was that I was finally being reunited with the snake in myself--that lost and defiled symbol of feminine instinct” (p. 107).

Ze bouwde een altaar tijdens haar studie en bevolkte dat met beelden van godinnen, Jezus, de Zwarte Madonna -- en een spiegel om haar eigen beeltenis te weerspiegelen.

“Over the altar in my study I hung a lovely mirror sculpted in the shape of a crescent moon. It reminded me to honor the Divine Feminine presence in myself, the wisdom in my own soul” (p. 181).

Kidd’s boek *The Dance of the Dissident Daughter* eindigt met de woorden: “Zij is in ons”.

Sue Monk Kidd werd geciteerd door evangelicals zoals David Jeremiah (*Life Wide Open*), Beth Moore (*When Godly People Do Ungodly Things*), en Richard Foster (*Prayer: Finding the Heart’s True Home*). Kidd’s onderschrijving is gedrukt op de achterkant van Dallas Willard’s boek *The Spirit of the Disciplines*. Zij schreef het voorwoord in de 2006 editie van Henri Nouwen’s *With Open Hands* en de inleiding op Thomas Merton’s *New Seeds of Contemplation*.

CONCLUSIE

God verbiedt Zijn volk iets te adopteren van het programma van de duivel en u te associëren met heidense dingen zoals meditatiepraktijken, labyrinten, monniken, kloosters, maria-aanbidding en de mis. Het neerhalen van de muren die afscheiden van dwaling is een extreem gevaarlijke zaak.

“Zo zegt de HEERE: Leert de weg der heidenen niet ...” (Jeremia 10:2).

“En ik roep u ertoe op, broeders, hen in het oog te houden die onenigheden teweegbrengen en struikelblokken opwerpen tegen het onderricht dat u hebt ontvangen, en keer u van hen af” (Romeinen 16:17).

“Dwaal niet: slecht gezelschap bederft goede zeden” (1 Korinthiërs 15:33).

“En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hen wonen en te midden van hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg en zonder u van hen af, zegt de Heere. En: Raak niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen” (2 Korinthiërs 6:15-17).

“Pas op dat niemand u als buit meeslept door de filosofie en inhoudsloze verleiding, volgens de overlevering van de mensen, volgens de grondbeginselen van de wereld, maar niet volgens Christus” (Kolossenzen 2:8).

“Zij hebben een gedaante van godsvrucht, maar hebben de kracht daarvan verloochend. Keer u ook van hen af” (2 Timotheüs 3:5).

“Want er zal een tijd komen, dat zij het gezonde onderwijs niet zullen verdragen, maar zij zoeken wat hun gehoor streelt en zullen voor zichzelf leraars bijeenrapen naar hun eigen begeerten. Ze zullen hun oren van de waarheid afwenden en zich keren tot fabels” (2 Timotheüs 4:3-4).